

Vereniging van
Nederlandse Gemeenten

**Brief aan de leden
T.a.v. het college en de raad**

informatiecentrum tel.
(070) 373 8020

uw kenmerk

bijlage(n)

-

betroft
Inwerkingtreding wet
Ontwikkelingskansen door
educatie (Oke)

ons kenmerk
BAOZW/U201001702
Lbr. 10/082

datum
13 augustus 2010

Samenvatting

De Eerste Kamer heeft op 6 juli jl. het wetsvoorstel ontwikkelingskansen door educatie aangenomen.

Het wetsvoorstel beoogt jonge kinderen met een taalachterstand alle kansen te bieden om die achterstand in te halen. Hiertoe zijn drie wetten gewijzigd:

- de Wet kinderopvang wordt Wet kinderopvangen kwaliteitseisen peuterspeelzalen
- de Wet op het primair onderwijs
- de Wet op het onderwijstoezicht
- en enkele andere wetten in verband met het onderwijsachterstandenbeleid

Vanaf 1 augustus 2010 krijgen gemeenten de wettelijke verantwoordelijkheid om een goed voorschools aanbod te doen aan alle jonge kinderen met een taalachterstand. Onderdeel van deze wet is een landelijk kwaliteitskader voor peuterspeelzalen en aanvullende kwaliteitseisen voor voorschoolse educatie. Gemeenten krijgen een wettelijke regierol in het aanbod van voor- en vroegschoolse educatie en het bereik van doelgroepkinderen. Met schoolbesturen moeten afspraken worden gemaakt over de resultaten van vroegschoolse educatie.

De GGD houdt toezicht op de kwaliteitseisen in peuterspeelzalen. De Inspectie van het Onderwijs houdt toezicht op de educatieve kwaliteit van de voorschoolse educatie.

Voor de uitvoering van de nieuwe wettelijke taken heeft het Rijk extra middelen toegevoegd aan het Gemeentefonds en de Specifieke Uitkering voor onderwijsachterstandenbeleid.

In de ledenbrief worden de consequenties van de wetswijzigingen op hoofdlijnen toegelicht. Voor een uitgebreide toelichting verwijzen wij naar de VNG Handreiking:

<http://www.vng.nl/eCache/DEF/96/301.html>

Vereniging van
Nederlandse Gemeenten

Aan de leden

informatiecentrum tel.
(070) 373 8020

uw kenmerk

bijlage(n)

-

betreft
Inwerkingtreding wet
Ontwikkelingskansen door
educatie (Oke)

ons kenmerk
BAOZW/U201001702
Lbr. 10/082

datum
13 augustus 2010

Geacht college en gemeenteraad,

Op 6 juli 2010 is de zogenaamde Wet Oke aangenomen door de Eerste Kamer. Vanaf 1 augustus 2010 krijgen gemeenten de wettelijke verantwoordelijkheid om een goed voorschools aanbod te doen aan alle jonge kinderen met een taalachterstand. Onderdeel van de wet is een landelijk kwaliteitskader voor peuterspeelzalen en aanvullende kwaliteitseisen voor voorschoolse educatie. Gemeenten krijgen een wettelijke regierol in het aanbod van voor- en voegschoolse educatie en het bereik van doelgroepkinderen. Met schoolbesturen moeten afspraken worden gemaakt over de resultaten van voegschoolse educatie. De GGD houdt toezicht op de kwaliteitseisen in peuterspeelzalen. De Inspectie van het Onderwijs houdt toezicht op de educatieve kwaliteit van de voegschoolse educatie.

Voor de uitvoering van de nieuwe wettelijke taken heeft het Rijk extra middelen toegevoegd aan het Gemeentefonds en de Specifieke Uitkering voor onderwijsachterstandenbeleid.

In deze ledenbrief worden de consequenties van de wetswijzigingen op hoofdlijnen toegelicht. Voor een uitgebreide toelichting verwijzen wij naar de VNG Handreiking:
<http://www.vng.nl/eCache/DEF/96/301.html>

1. Kwaliteitseisen peuterspeelzalen

Vanaf 1 augustus 2010 geldt een landelijk kwaliteitskader voor peuterspeelzalen. In de gewijzigde Wet kinderopvang en kwaliteit peuterspeelzalen is bepaald dat de houder verantwoord peuterspeelzaalwerk biedt. Hieronder wordt verstaan dat het peuterspeelzaalwerk bijdraagt aan en stimuleert tot een goede en gezonde ontwikkeling van het kind in een veilige en gezonde omgeving.

Het begrip 'verantwoord peuterspeelzaalwerk' is uitgewerkt in de Beleidsregels kwaliteit peuterspeelzalen, gepubliceerd in de Staatscourant van 20 juli 2010. De beleidsregels zijn toegevoegd aan de Beleidsregels kwaliteit kinderopvang. Alle peuterspeelzalen moeten vanaf 1 augustus 2010 voldoen aan de landelijke kwaliteitseisen. Een uitzondering wordt gemaakt voor de kwaliteitseisen van de beroepskrachten in peuterspeelzalen. Aan deze eisen moet op uiterlijk 1 augustus 2011 worden voldaan. De GGD is aangewezen als toezichthouder.

De belangrijkste landelijke eisen zijn:

1. Twee leidsters per groep, leidster-kindratio 1: 8
2. Minimaal één leidster is gekwalificeerd op het PW 3 niveau
3. Maximale groepsgrootte 16 kinderen
4. Pedagogisch plan
5. Risico-inventarisatie
6. Oudercommissie
7. Verplichte Verklaring omtrent gedrag (VOG) voor al het personeel

Indien in uw gemeente een verordening op de kwaliteit van peuterspeelzalen van kracht is, vervalt deze verordening van rechtswege per 1 augustus 2010. Dit geldt niet voor de regels voor ruimte en inrichting, zie het volgende hoofdstuk.

2. Modelverordening ruimte- en inrichtingseisen peuterspeelzalen

In de landelijke beleidsregels voor peuterspeelzalen staan geen eisen voor ruimte en inrichting. De VNG maakt voor deze eisen een smalle modelverordening voor gemeenten. De verordening wordt in augustus aan gemeenten toegezonden. Zie: <http://www.vng.nl/eCache/DEF/98/526.html> Hoewel het vaststellen van een gemeentelijke verordening een vrije beleidsverantwoordelijkheid van gemeenten is, adviseren wij u de verordening over te nemen. Voor het uitvoeren van verantwoord en veilig peuterspeelzaalwerk is het immers belangrijk dat minimale eisen gesteld worden aan de ruimte en inrichting van peuterspeelzalen.

Ten overvloede wijzen wij u er op dat u eerst kunt toezien op de regels voor ruimte en inrichting nadat de verordening door de gemeenteraad is vastgesteld. Indien gewenst kunt u de GGD vooraf opdracht geven te inventariseren welke normen voor ruimte- en inrichting elke peuterspeelzaal

hanteert. In het geval in uw gemeente reeds een verordening op de kwaliteit van peuterspeelzalen van kracht is, kunt u de regels handhaven tot het moment waarop de nieuwe verordening van kracht is.

In tegenstelling tot eerdere berichten maakt de VNG om juridische overwegingen dus géén *uitgebreide* modelverordening waarin ook de landelijke Beleidsregels voor peuterspeelzalen zijn opgenomen. Wel overwegen wij de Handreiking 'Kwaliteit handhaven in de kinderopvang' uit te breiden met het onderdeel peuterspeelzaalwerk.

3. Register peuterspeelzalen

Peuterspeelzalen hebben vanaf 1 augustus 2010 toestemming nodig van het College van Burgemeester en wethouders om een peuterspeelzaal te mogen exploiteren. Binnen 10 weken nadat de aanvraag is gedaan, moet het College een beschikking afgeven. In die termijn van 10 weken dient de GGD te onderzoeken of de peuterspeelzaal voldoet aan de kwaliteitseisen voor peuterspeelzalen.

Peuterspeelzalen waarvoor een gunstige beschikking wordt afgegeven, worden opgenomen in een landelijk register peuterspeelzalen.

Het landelijk register is momenteel in ontwikkeling. De bedoeling is om het register te koppelen aan het landelijk register kinderopvang. Bovendien is een Algemene Maatregel van Bestuur in ontwikkeling waarin nadere regels worden opgenomen voor de uitvoering van het register en regels voor het doen van de hiervoor bedoelde aanvraag.

De verwachting is dat het register vanaf april 2011 beschikbaar komt. Op rijksniveau onderzoekt men de mogelijkheden ook de peuterspeelzalen op te nemen in de ontwikkeling van de zogenaamde GIR voor kinderopvang. Zie voor overige informatie:

<http://www.vng.nl/eCache/DEF/97/263.html>

4. Voldoende aanbod en toegankelijkheid voorschoolse educatie

De Wet op het primair onderwijs draagt gemeenten op vanaf 1 augustus 2010 te zorgen voor voldoende en gespreid aanbod van voorschoolse educatie voor die kinderen die een risico lopen op een achterstand in de Nederlandse taalontwikkeling. De nadere kwaliteitseisen ter uitvoering van artikel 1.50b van de Wet kinderopvang zijn opgenomen in het Besluit basisvoorwaarden kwaliteit voorschoolse educatie. Het besluit is gepubliceerd in de Staatscourant van 22 juli 2010.

In het Besluit worden aan voorschoolse educatie door peuterspeelzalen en kinderdagverblijven, samengevat, de volgende eisen gesteld:

1. Aanbod vier dagdelen of tien uur per week voor elk kind.
2. Twee beroepskrachten per groep die tevens geschoold zijn in het werken met een VVE programma.
3. Het VVE programma is gericht op het gestructureerd en samenhangend stimuleren van de ontwikkeling op het gebied van taal, rekenen, motoriek en de sociaal-emotionele ontwikkeling.
4. Kindercentra en peuterspeelzalen dragen gegevens over aan de schoolbesturen van de kinderen die hebben deelgenomen aan de voorschoolse educatie. Het gaat om het programma dat het kind gevolgd heeft en de duur van de deelname. De houders van de kindercentra en peuterspeelzalen maken met de basisscholen afspraken over de wijze van levering van de gegevens. De gegevens moeten op grond van de Wet bescherming persoonsgegevens na twee jaar worden vernietigd.

De nieuwe kwaliteitseisen voor voorschoolse educatie treden per 1 augustus 2010 in werking. Voor gemeenten die tot die datum geen rijksuitkering voor onderwijsachterstandenbeleid ontvangen geldt een uitstel van alle kwaliteitseisen tot 1 augustus 2011. Voor de overige gemeenten, met uitzondering van de G4, geldt een uitstel tot 1 augustus 2011 van de eisen genoemd onder de punt 2 en 3.

Ouderbijdrage

In de Wet op het primair onderwijs is in art 166 lid 2 de ouderbijdrage voor alle deelnemers aan voorschoolse educatie gemaximeerd. De ouderbijdrage moet worden vastgesteld op het niveau dat overeenkomt met de netto kosten voor kinderopvang van ouders die in aanmerking komen voor de hoogste Toeslag kinderopvang van de belastingdienst. Dit is in afwijking van de bepaling in de huidige Bekostigingsregeling Onderwijsachterstandenbeleid en de brede Doeluitkering Onderwijsachterstandenbeleid voor de GSB gemeenten. De nieuwe bepaling geldt per 1 januari 2011.

Taakverwaarlozing

Er is in de Wet op het primair onderwijs een taakverwaarlozingsregeling opgenomen. In het geval een gemeente de verplichtingen en inspanningen krachtens de wet niet of niet naar behoren uitvoert, kan de minister hierin de noodzakelijke voorzieningen treffen ten laste van de gemeente.

5. Regierol gemeentelijk onderwijsachterstandenbeleid

Gemeenten zijn vanaf de inwerkingtreding van de wet verplicht ten minste één maal per jaar overleg te voeren en afspraken te maken met de schoolbesturen voor basisonderwijs en de houders van kindercentra en peuterspeelzalen over:

1. Het vaststellen van de doelgroep voorschoolse educatie.
2. De wijze van toeleiding naar voor- en voerschoolse educatie.
3. De organisatie van een doorlopende ontwikkelingslijn van voor- naar voerschoolse educatie.

Houders van kindercentra en peuterspeelzalen zijn op grond van artikel 1.50a, respectievelijk artikel 2.7 van de Wet kinderopvang verplicht deel te nemen aan het jaarlijkse overleg en zijn verplicht mee te werken aan bovengenoemde afspraken en de nakoming daarvan.

Met het oog op punt 1 en 2 geven wij gemeenten in overweging het overleg uit te breiden met de Jeugdgezondheidszorg en/of het Centrum voor Jeugd en Gezin.

Met de schoolbesturen voor basisonderwijs moeten in het overleg afspraken gemaakt worden over de resultaten van voerschoolse educatie.

Wij adviseren gemeenten voor het overleg het zogenaamde LEA (Lokaal Educatieve Agenda) instrument te gebruiken. Zie hiervoor www.delokaleeducatieveagenda.nl.

Beperkte doorzettingsmacht

Gemeenten hebben de mogelijkheid afspraken op te leggen aan die kindercentra, peuterspeelzalen en schoolbesturen die weigeren mee te werken aan de gezamenlijke afspraken zoals hiervoor bedoeld. Gemeenten kunnen de bevoegdheid in uitzonderlijke gevallen toepassen voor zover dat noodzakelijk is voor het uitvoeren van een samenhangend onderwijsachterstanden-beleid. Een belangrijke overweging bij het inzetten van de doorzettingsmacht is dat er voldoende draagvlak voor de afspraken is bij de samenwerkende partijen. Doorzettingsmacht kan pas in laatste instantie worden gebruikt, nadat pogingen tot overreding zijn mislukt.

6. Toezicht op naleving kwaliteitseisen peuterspeelzalen en voerschoolse educatie

Algemeen

Het college van burgemeester en wethouder ziet toe op de naleving van de kwaliteitseisen voor peuterspeelzalen en voerschoolse educatie. Als toezichthouder wijst het college de directeur van de GGD aan.

Voor de uitvoering van het toezicht wordt het Toetsingskader Peuterspeelzalen gehanteerd. Dit Toetsingskader geldt vanuit de wettelijke kaders voor alle peuterspeelzalen. Hierin zijn alle kwaliteitseisen per domein (onderwerp) opgenomen. Het domein voerschoolse educatie is één van de domeinen. De GGD toetst op basis van het Toetsingskader. Het Toetsingskader en bijbehorend modelrapport worden binnenkort in de Staatscourant gepubliceerd.

Gemeentelijke verordening

Indien uw gemeente de verordening Ruimte- en inrichtingseisen peuterspeelzalen vaststelt, dient u voor het toezicht hierop de GGD expliciet opdracht te geven. Met GGD Nederland hebben wij

afgesproken dat hiervoor een extra lokaal en facultatief domein wordt toegevoegd, gebaseerd op de VNG modelverordening. Handhaving van de eisen in de verordening is niet gebaseerd op de Wet Kinderopvang, maar op de Algemene Wet Bestuursrecht.

Handhavingsbeleid en subsidievoorwaarden

Wij raden gemeenten aan het gemeentelijk handhavingsbeleid voor kinderopvang uit te breiden met het peuterpeelzaalwerk. De VNG maakt voor het eind van het jaar een Afwegingsmodel voor de handhaving kwaliteit peuterspeelzalen.

Wij adviseren gemeenten ook de landelijke kwaliteitseisen voor peuterspeelzalen en voorschoolse educatie op te nemen in de gemeentelijke subsidievoorwaarden. Voor de handhaving van de kwaliteit van voorschoolse educatie kunnen gemeenten de subsidie-instrumenten van de Algemene Wet Bestuursrecht hanteren.

De VNG zal het Afwegingsmodel dat tot nu toe bestaat voor kinderopvang, uitbreiden met het onderdeel peuterspeelzalen. Het Afwegingsmodel komt naar verwachting in september aanstaande beschikbaar via de website, zodat gemeenten het totale handhavingsbeleid voor kinderopvang en peuterspeelzalen voor eind 2010 (opnieuw) kunnen vaststellen.

VVE

De Inspectie van het Onderwijs krijgt een toegevoegde rol waar het gaat om de kwaliteit van voorschoolse educatie. Gemeente, GGD en andere betrokkenen kunnen tekortkomingen bij de inspectie melden.

Allereerst doet de Inspectie in de periode tot 2013 een zogenaamde bestandsopname van de VVE-locaties in alle gemeenten. Het doel hiervan is dat een landelijk beeld ontstaat van de mate van kwaliteit van de voorschoolse educatie. Hiervoor hanteert de Inspectie het Toezichtskader VVE 2010. Zie ook:

<http://www.congresenstudiecentrum.nl/handouts/100616harmonisatie/Workshop%204.%20Toezicht%20op%20VVE%20door%20de%20onderwijsinspectie.pdf>.

Zodra de bestandsopname in een gemeente is afgerond, wordt overgeschakeld op het zogenaamde signaalgestuurde toezicht: daartoe is het Toezichtskader voor het signaalgestuurde VVE-toezicht 2010 ontwikkeld. De Toezichtskaders worden binnenkort in de Staatscourant gepubliceerd.

Het Toezichtskader VVE kunnen gemeenten en uitvoerende peuterspeelzalen en kinderdagverblijven desgewenst ook gebruiken voor het verbeteren en/of op peil houden van de kwaliteit van voorschoolse educatie.

Financieel kader

Voor de uitvoering van de nieuwe landelijke bepalingen heeft het Rijk extra middelen beschikbaar gesteld. In onderstaand overzicht geven wij een weergave van de rijksmiddelen en de verdeling daarvan.

Doel	Aard uitkering	Per 1-1-2010 (milj.)	Per 1-8-2010 (milj)	Per 1-1-2011 (milj)
Kwaliteit peuterspeelzalen	Gemeentefonds/decentralisatieuitkering	35		35
Onderwijsachterstandenbeleid/ VVE Incl. compensatie verlaging ouderbijdrage voorschoolse educatie, Niet GSB gemeenten en G4	Specifieke uitkering	80		
Onderwijsachterstandenbeleid/ VVE GSB gemeenten en G4	Gemeentefonds/Decentralisatieuitkering	181		
Onderwijsachterstandenbeleid/ VVE, <i>alle</i> gemeenten	Specifieke uitkering			261
Voorschoolse educatie	Gemeentefonds (accrès vanaf 2008)	56		56
Toezicht en handhaving peuterspeelzalen	Gemeentefonds		1,667	4
Toezicht en handhaving voorschoolse educatie	Gemeentefonds		0,417	1
Totaal landelijk budget				357

Toelichting:

- **Kwaliteit peuterspeelzalen**

De rijksmiddelen in het Gemeentefonds zijn bedoeld om uitvoering te geven aan de kwaliteitseisen voor de beroepskrachten en het verlagen van de leidster – kindratio. Wij attenderen gemeenten nogmaals op de bestuurlijke afspraak die de VNG op 25-4-2010 met de toenmalige Staatsecretaris van OCW maakte om gemeenten te stimuleren de bestaande middelen voor het peuterspeelzaalwerk blijvend in te zetten voor het behoud van het lokale peuterspeelzaalaanbod. Dit geldt uiteraard ook voor de extra middelen in het Gemeentefonds.

- **Onderwijsachterstandenbeleid/VVE**

De middelen voor 2010 zijn voor de GSB gemeenten via een decentralisatieuitkering gestort in het Gemeentefonds. De specificatie van middelen per gemeente is opgenomen in de meicirculaire 2009 van het ministerie van BZK.

De overige gemeenten ontvangen de rijksmiddelen via de Specifieke uitkering

Onderwijsachterstandenbeleid. De huidige bekostigingsregeling

Onderwijsachterstandenbeleid loopt af per 1-8-2010. In artikel 7 van het Besluit basisvoorwaarden kwaliteit voorschoolse educatie wordt de huidige bekostigingssystematiek verlengd tot 1-1-2011.

Vanaf 1-1-2011 zijn de middelen voor alle gemeenten geormerkt via de Specifieke Uitkering Onderwijsachterstandenbeleid. Het ontwerp van de Bekostigingsregeling ligt thans voor advies bij de Raad van State. Tegen het eind van het jaar ontvangen gemeenten van DUO de beschikking voor 2011. Om gemeenten alvast inschatting te laten maken van de te verwachten uitkering heeft het Ministerie van OCW de volgende informatie gegeven.

De verdeelsystematiek is afgeleid van de gewichtenregeling en gebaseerd op de leerlingenteldatum van oktober 2009. De verdeelsleutel werkt als volgt: het voorlopige beschikbare budget (261 miljoen) wordt gedeeld door het totale schoolgewicht in Nederland. Dit levert een getal op van ca. € 3.000,-. Dit is het voorlopige bedrag per schoolgewicht. Voor de berekeningsformule verwijzen wij u naar het bericht op de VNG site:

<http://www.vng.nl/berekeningsformuleOAB>

Gemeenten kunnen hier nog geen rechten aan ontleiden. Voorbehoud wordt gemaakt voor de vaststelling van de Rijksbegroting 2011 en definitieve vaststelling van de schoolgewichten op de teldatum 1-10-2009.

De middelen worden voor 4 jaar vastgelegd. Overigens kunnen de middelen ook worden besteed aan het financieren van schakelklassen.

- **Voorschoolse educatie, Gemeentefonds**

Alle gemeenten ontvangen deze extra middelen via het accres in het Gemeentefonds vanaf 2008. Ook gemeenten die niet in aanmerking komen voor een specifieke uitkering voor onderwijsachterstandenbeleid hebben zodoende middelen om een aanbod van voorschoolse

educatie te bekostigen. De toenmalige Staatssecretaris van OCW heeft met de VNG op 3-4-2008 in het Convenant Voor- en Vroegschoolse Educatie afgesproken gemeenten te stimuleren de extra middelen in het Gemeentefonds in te zetten voor de kwantitatieve en kwalitatieve verbetering van de voorschoolse educatie.

- **Toezicht en handhaving peuterspeelzalen en voorschoolse educatie**

In de septembercirculaire 2009 van het Ministerie van BZK zijn gemeenten geïnformeerd over de storting van middelen voor uitvoering van het toezicht en de handhaving. Het gaat om structurele middelen die vanaf 1-8-2010 worden uitgekeerd. In het uitkeringsjaar 2010 zullen deze bedragen naar rato (5/12 deel) van de inwerkingtredingdatum worden toegevoegd. De verdeling van de middelen vindt plaats met de maatstaven bijstandsontvangers (50%), inwoners (40%) en minderheden (10%).

Tot slot

Het ondersteuningstraject 'Harmonisatie voorschoolse voorzieningen' wordt waarschijnlijk in beperkte mate gecontinueerd tot 1 januari a.s. Wij zijn hierover momenteel in gesprek met het ministerie van OCW.

Op vng.nl site vindt u de wet- en regelgeving, praktijkvoorbeelden van gemeenten en een rubriek veelgestelde vragen. De vragen waarop u geen antwoord op de site kunt vinden, kunt u stellen via de helpdesk van de VNG <http://www.vng.nl/smartsite.dws?id=50759>.

Hoogachtend,
Vereniging van Nederlandse Gemeenten

Mevrouw mr. S.E. Korthuis
lid directieraad

Deze ledenbrief staat ook op www.vng.nl onder brieven.